

LANDDISTRIKTERNES
FÆLLESRÅD

Green New Deal skal løfte landdistrikterne frem mod 2030

En grøn helhedsplan for de danske landdistrikter

Klimaforandringerne raser og er en af vore tids største kriser. Men klimakrisen rummer ikke alene udfordringer. Den rummer også store muligheder for at skabe strukturelle forandringer af vores samfund. Forandringer der ikke kun får Danmark i mål med de nødvendige klimambitioner, men som også skaber et land i fælles udvikling og balance.

I 1930'erne forsøgte præsident Franklin D. Roosevelt at modvirke Den Store Depression med sin verdenskendte "New Deal" - en reformpakke, der igennem massive offentlige investeringer skulle skaffe folk i arbejde og skabe den fremdrift i økonomien, landet dengang desperat havde brug for.

Esbjerg Kommune

Heldigvis er det danske samfund og økonomien et helt andet sted. Vi har rekordlav arbejdsløshed, vækst og en stærk økonomi. Men i tråd med 1930'ernes USA, er der behov for store forandringer af vores samfund, hvis vi skal realisere den grønne omstilling og samtidig sikre et land, der hænger sammen.

Derfor lancerer Landdistrikternes Fællesråd en grøn helhedsplan for de danske landdistrikter under navnet Green New Deal.

For det er i landdistrikterne, at hovedparten af den grønne strøm produceres både nu og i fremtiden. Det er i landdistrikterne, at der er store potentialer at hente i forhold til energiefektiviseringer af bygninger. Og det er i landdistrikterne, at store dele af de energitunge virksomheder, der skal i gang med at omstille sig, ligger.

Skal vi sikre den nødvendige hastighed i den grønne omstilling og nå i mål med 70 pct.-målsætningen inden 2030, er der behov for et paradigmeskifte i klimapolitikken. Byrder og gevinster skal i langt højere grad følges ad, når det gælder den grønne omstilling.

Ambitionen bag Green New Deal er at vise vejen til et mere klimavenligt og bæredygtigt samfund samtidig med, at Danmark bliver et mere geografisk balanceret land. Hvis den politiske vilje er der, kan det potentielt blive den nye guldalder for landdistrikterne.

God læselyst!

Steffen Damsgaard

Formand

Landdistrikternes Fællesråd

Green New Deal indeholder fire pejlemærker, der tilsammen vil løfte landdistrikterne frem mod 2030:

1.

Forpligtende lokalt afkast fra energianlæg

..... Side 4

2.

Grønnere og mere sunde boliger i landdistrikterne

..... Side 5

3.

Grønt væksteventyr i landdistrikterne

..... Side 7

4.

Fleksible rammer for planlægning i landdistrikterne

..... Side 9

1. FORPLIGTENDE LOKALT AFKAST FRA ENERGIANLÆG

Folketinget har besluttet, at der skal ske en firedobling af produktionen fra sol- og vindenergi på land. Det er dels vigtigt, at de lokale og kommunale løsninger får forrang ift. at indfri den ambition.

Men det er også vigtigt, at den enorme værditilvækst,

som energianlæggene vil skabe, også tilfalder de lokalområder, det vil berøre. Det kræver, at der findes en ny model for fordelingen af gevinsterne. Gevinster der skal bruges til at booste landdistrikterne og vende udviklingen med lukkede skoler, nedlagte busruter, lukningstruede dagligvarebutikker m.fl., der pt truer mange lokalsamfund. Derfor vil Green New Deal sikre et vedvarende og forpligtende afkast fra energianlæg.

- **En ny model for fordelingen af gevinster**

Der bør indføres en ny model for fordelingen af gevinsterne fra energianlæg for at sikre, at byrder og gevinster i højere grad følges ad. En sådan model bør indeholde en forpligtelse fra projektere til at betale en årlig procentdel af produktionsværdien til lokal udvikling. Det kan enten foregå via en lokalt forankret fond eller kommunale krav. Helt centralt for udmøntningen af midlerne er, at gevinsterne skal tilpasses lokale behov og ønsker.

- **Udvid den nuværende VE-bonusordning**

Den nuværende VE-bonusordning bør udvides således, at husejere får ret til op til 0,2 pct. af produktionsværdien fra alle vindmøller, der er inden for 10 x vindmøllehøjde eller solcelleanlæg, der er indenfor 200 meter. Dertil bør der indføres en ny eller tilsvarende kompensations- eller erstatningsordning for naboer til bl.a. transformerstationer og eventuelt PtX-anlæg, hvis de placeres i en landzone.

- **Udbred det lokale ejerskab**

Det lokale ejerskab er afgørende for at sikre den lokale opbakning til vedvarende energi. Et oplagt eksempel er [solcelleparken Høvsøre](#) i Lemvig Kommune, der igennem 50 pct. lokalt medejerskab har skabt varig opbakning til solcelleparken Derfor bør der indføres en garanti for muligheden for lokalt medejerskab af energianlæg.

- **Grønne kommuner skal tildeles en økonomisk gulerod**

I dag er der stor forskel på, hvor vindmølle- og solcelleparkerne er placeret rundt om i landet. Det skyldes formentlig, at der med energianlæg medfølger en række gener, som kan forringe muligheden for bosætning. Derfor bør der indføres nye parametre i tilskuds- og udligningsordningen, der giver ekstra økonomi til de kommuner, som løfter et grønt ansvar ift. opsætning af energianlæg på land.

2. GRØNNERE OG MERE SUNDE BOLIGER I LANDDISTRIKTERNE

I EU er udformningen af et nyt bygningsdirektiv til diskussion. Helt centralt står de potentielle nye krav om forbedring af bygningers energieffektivitet op til givne niveauer. Det kan få betydning for landdistrikterne, idet op imod 40 pct. af bygningerne er i energimæssig dårlig stand. Samtidig kan der være tilfælde, hvor

gennemgribende energirenoveringer ikke kan belånes i landdistrikterne. Det er en uholdbar situation, for ingen skal efterlades på perronen, når det handler om den fælles grønne fremtid. Derfor skal Green New Deal sikre, at det også er attraktivt og muligt for boligejere i landdistrikterne at energirenovere deres bolig:

Lejre Kommune

- **Handlingsplan for energirenoveringer i landdistrikterne**

Boligejere i landdistrikterne kan være særligt udfordrede ift. at realisere kravet fra EU om nye energistandarder for boliger. For i dag er der en lang række boliger i landdistrikterne, hvor det under de nuværende rammer ikke er rentabelt at energirenovere, fordi boligens værdi og samtidig friværdi er så lav, at det ikke dækker lån til energirenoveringer. Derfor bør der udarbejdes en handlingsplan for energirenoveringer i landdistrikterne. Handlingsplanen kan inkludere de 13 forslag, som Landdistrikternes Fællesråd og Finans Danmark præsenterede i et fælles [energiudspil](#). Det gælder heriblandt et grønt håndværkerfradrag målrettet boligejere i landdistrikterne.

Guldborgsund Kommune

- **Ingen gas- eller olielandsbyer tilbage i 2030**

Skal vi i mål med den grønne omstilling og samtidig gøre os uafhængige af russisk gas og olie, er det afgørende, at vi som samfund tager et opgør med gas- og olielandsbyer. Derfor bør man fra politisk hold markere, at olie- og gasfyr ikke hører hjemme i fremtidens energiløsninger. Det kan ske via øget tilskud til grønnere opvarmingskilder såsom termonet, varmepumper og fjernvarme. Termonet bør desuden omfattes af varmeforsyningsloven.

- **Billigere strøm til lokalsamfund nær energianlæg**

Reglerne for elselskabernes leveringspligt skal ændres således, at det bliver muligt at lave særaftaler om billigere strøm med landsbyer, der bor i nærheden af energianlæg.

“

Byrder og gevinster skal i højere grad følges ad, når det gælder den grønne omstilling.

3. GRØNT VÆKSTEVENTYR I LANDDISTRIKTERNE

Landdistrikterne spiller en nøglerolle i bevægelsen mod et grønnere samfund, hvor udvikling frem for afvikling af landdistrikterne bør være selve omdrejningspunktet. Hvis vi skal nå en 70 pct. CO₂-reduktion i 2030, er vi nødt til at se på de rammevilkår, der i dag spænder ben for den grønne omstilling. Indretter vi den grønne omstilling rigtigt, kan vi samtidig sikre vækst og arbejdspladser i landdistrikterne. Green New Deal vil hjælpe med at sikre et grønt væksteventyr i landdistrikterne:

- **Optimer vilkårene for PtX-produktion og udbud af biogas**

Produktionen af grøn el og andre grønne brændstoffer, kaldet power-to-x, skal øges, hvis vi skal i mål med den grønne omstilling. Dette kræver, at PtX-anlæggene i videst muligt omfang placeres tæt på, hvor energien produceres. Det skal bl.a. ses i lyset af, at elnettet aktuelt ikke har kapacitet til at transportere store mængder af energi over længere afstande. En forudsætning er dog, at der indføres gunstige rammevilkår for at placere PtX-anlæg tæt ved energianlæg f.eks. i forhold til tarifiering. I tillæg hertil bør der etableres en brint-infrastruktur, som understøtter PtX-produktionen. Derudover bør der ellers planlagte puljer til udbud af biogas fremrykkes til hurtigst muligt.

- **Udbygning af elnettet, ændring af afgiftsstrukturen og udvidet elladeinfrastruktur**

Det bør være en samfundsopgave at udbygge elnettet, så vi sikrer, at det er gearret til den fremtidige energiproduktion. Derfor er det afgørende, at elnettet forstærkes særligt i landdistrikterne, hvor den grønne strøm produceres. Samtidig bør der være samme takst for tilslutning af VE-anlæg til elnettet i hele landet. Derfor skal der sikres en tilpasset afgiftsstruktur på tilslutning til elnettet, så den grønne strøm er mere attraktiv at bruge lokalt til PtX-produktion i stedet for at transportere strømmen over store afstande. Endelig er det også vigtigt at sikre realistiske rammer til grøn omstilling af den tunge transport, hvorfor staten skal afsætte midler til at opbygge et finmasket net af elladeinfrastruktur til tung transport i hele landet.

- **Grønne uddannelser i landdistrikterne**

Det er ikke kun rammevilkårene for de grønne arbejdspladser, der er nødvendige for at sikre, at den grønne omstilling bliver et nyt væksteventyr for landdistrikterne. Det samme er placeringen af de uddannelser, der spiller en central rolle for den grønne omstilling. Det er vigtigt, at grønne energiparker, nye arbejdspladser og uddannelsesmuligheder samtænkes, så der skabes de bedste muligheder for synergi, vækst og fremdrift. Derfor foreslår Landdistrikternes Fællesråd, at de grønne uddannelser placeres der, hvor den vedvarende energi produceres. Dette vil sikre de rette kompetencer i de områder, hvor store dele af den grønne omstilling finder sted.

- **Gode rammevilkår for landbruget til at kunne omstille sig**

Landbruget er ligeledes en stor del af løsningen, hvis vi skal i mål med den grønne omstilling. Et fremtidssikret landbrugserhverv

bør ikke blot sikre de nuværende arbejdspladser, men også skabe nye inden for de erhverv, som skal medvirke til de teknologiske løsninger, der kan reducere landbrugserhvervets klimaaftryk og på langt sigt gøre landbruget klimaneutralt. Derfor skal vi sikre gode rammer for at drive landbrug og sikre, at de økonomiske rammevilkår muliggør investeringer i teknologiske løsninger.

- **Bedre synergi mellem statslige arbejdspladser og grøn omstilling**

Den grønne omstilling skal ske i hele landet. Store dele af de arealer, som er nødvendige for den grønne omstilling, ligger i landdistrikterne. Det bør også afspejle sig i fordelingen af de statslige arbejdspladser, der beskæftiger sig med den grønne omstilling. Derfor bør man i højere grad placere statslige arbejdspladser tættere på de områder, hvor de store grønne forandringer skal ske for at skabe bedre geografisk synergi.

4. FLEKSIBLE RAMMER FOR PLANLÆGNING I LANDDISTRIKTERNE

Danmark er et lille land med stor rift om arealernes anvendelse. Undersøgelser viser allerede nu, at der pt er lagt planer for 140 pct. af Danmarks arealer. Derfor er der med udbygningen af energianlæg på land behov for en mere multifunktionel og fleksibel planlægning for at skabe synergi mellem naturhensyn, klima, energi og lokal udvikling. Desværre begrænser planlovens nuværende udformning i høj grad landdistrikternes udviklingsmuligheder, og det skal Green New Deal gøre op med:

“

Klimakrisen rummer også muligheder for strukturelle forandringer af vores land til gavn for landdistrikterne.

- **Planloven skal nytænkes og frisættes**
Den nuværende udformning af planloven udfordrer i høj grad muligheden for at udvikle bæredygtige og alternative levemåder på landet i takt med, at vores land bliver omgivet af stadig mere natur og store energianlæg. Derfor skal planloven nytænkes og frisættes, så landdistrikterne får større frihed til at indfri udviklingspotentialer f.eks. inden for nye boformer og ift. udnyttelse af funktionstomme bygninger.

- **Omplaceringer af boliger i det åbne land**

Når der i dag nedlægges boliger i det åbne land, eksempelvis for at give plads til nye energianlæg, kan der ikke opføres nye boliger i det åbne land. Det forringer udviklingsmulighederne i landdistrikterne, at der gennem mange år er blevet færre og færre bygningsmatrikler i landzonen. Derfor bør man i planloven åbne op for muligheden for at omplacere boliger i det åbne land (landzone).

- **Planlæg landdistrikterne multifunktionelt med en jordreform**

For at imødekomme de mange modsatrettede hensyn ift. arealanvendelser bør der afsættes midler til at lave en jordreform baseret på multifunktionel jordfordeling. Multifunktionel jordfordeling er et planlægningsredskab, der sætter det lokale landskab til genforhandling og sikrer at forskellige hensyn og behov imødekommes på samme tid. Det gælder både ift. placeringen af energianlæg, landbrugsproduktion, natur og miljøforbedrende projekter samt udtagning af lavbundsjord.

Herning Kommune

LANDDISTRIKTERNES
FÆLLES RÅD